

Türkiyedeki Siyasi Partilerin Programlarının “Milli”, “Millet”, “Milliyetçilik”, “Ulus”, “Ulusal”, “Ulusalıcı”, “Halk”, “Halkçılık” Kavramları Açısından İncelenmesi*

Examination Of The Programs Of Political Parties In Turkey In Terms Of The Concepts Of “Nation”, “Nationalism”, “National”, “People” and “Populism”

Prof. Dr. Ahmet ÇOBAN**
Dr. Öğrt. Üyesi Serdar ERKAN***

Öz

Sosyolojinin temel kavramlarından olan “Millet”, “Milliyetçilik”, “Milli”, “Halk” ve “Halkçılık” kavramları, Atatürk ilkeleri arasında yer alan “Milliyetçilik” ve “Halkçılık” ilkeleri ile doğrudan ilişkilidir.

Her toplumda demokrasinin vazgeçilmezi siyasi partilerdir. Siyasi partiler, bireylerin ve toplumun beklentisi doğrultusunda yapacakları faaliyetleri parti programı olarak yapılandırmaktadırlar. Hazırladıkları parti programlarıyla propagandalarını yapma ve iktidara gelme çabası göstermektedirler.

Türkiye Cumhuriyeti, demokratik bir devlet olmanın gereği olarak çok partili sistemi esas almaktadır. Bu çerçevede siyasi partiler kurulmakta, yapacakları işleri de hazırladıkları programlarla ortaya koyarak fikirlerini ve düşüncelerini ifade etmektedirler.

2019 yılı itibarıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde üyesi bulunan dokuz parti yer almaktadır. Bu partilerin programları, bireylerin ve toplumun ihtiyaç ve beklentileri ile ilgili birçok sosyal konuyu kapsamaktadır. Bu sosyal konular içinde, Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluş felsefesini oluşturan Atatürk ilkeleri arasında yer alan “Milliyetçilik” ve “Halkçılık” ile ilgili ifadeler önem arz etmektedir.

* Bu çalışma, “4.Uluslararası Türk Dünyası Eğitim Bilimleri ve Sosyal Bilimler Kongresi”nde salt bildiri özeti olarak sunulmuştur.

** Sorumlu Yazar Prof. Dr. Ahmet ÇOBAN Ahcoban@Gmail.Com 0000-0002-8177-5670 DICLE ÜNİVERSİTESİ

*** Serdar.Erkan@Dicle.Edu.Tr 0000-0001-6096-749X Dicle Üniversitesi

Araştırmanın amacı, Türkiye'deki siyasi partilerin programlarının millet, milliyetçilik, milli, halk, halkçılık kavramları açısından incelemek ve gerekli değerlendirmeleri yapmaktır. Bu temel amaç çerçevesinde şu sorulara cevap aranmıştır:

Millet, Milliyetçilik, Milli, Halk ve Halkçılık kavramlarının,

1. Adalet ve Kalkınma Partisi programında yer alma durumu nedir?
2. Cumhuriyet Halk Partisi programında yer alma durumu nedir?
3. Halkların Demokratik Partisi programında yer alma durumu nedir?
4. Milliyetçi Hareket Partisi programında yer alma durumu nedir?
5. İyi Parti programında yer alma durumu nedir?
6. Milli, Millet, Milliyetçilik, Ulus, Ulusal, Ulusalıcı, Halk ve Halkçılık kavramları açısından parti programları arasındaki farklılıklar nelerdir?

Nitel araştırma yönteminin benimsendiği bu çalışmada, veri elde etmede doküman analizinden yararlanılmıştır. Öncelikle, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde üyesi bulunan partilerin programları incelenmiş, "Millet", "Milliyetçilik", "Milli", "Halk" ve "Halkçılık" kavramları ile ilgili analizler yapıldıktan sonra, her kavram ile ilgili ifadeler kategorik hale getirilmiştir. Elde edilen bilgiler, tablolarla ifade edilmiş ve gerekli değerlendirmeler yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Siyasi Parti, Parti Programı, Millet, Milliyetçilik, Milli, Halk, Halkçılık

Abstract

The basic concepts of sociology such as nationalism, national, people and populism are directly related to "nationalism" and "populism" which are among the principles of Atatürk.

In every society, political parties are indispensable for democracy. Political parties structure their activities in line with the expectations of individuals and society as party programs. They make efforts to make their propaganda and come to power with the party programs they prepare.

Republic of Turkey, as a requirement of being a democratic state, is based on a multiparty system. Political parties are established in this way and express their ideas and thoughts by presenting the works they will do with the programs they prepare.

As of 2019, nine parties are located in Grand National Assembly of Turkey. The programs of these parties cover many social issues related to the needs and expectations of individuals and society. "Nationalism" and "Populism" related phrases, situated among principles of Atatürk which are constitute the founding philosophy of Republic of Turkey, are important among these social issues.

The aim of the research is making necessary assessments and to examine the programmers of National Political Parties in Turkey in terms of Nation, Nationalism, National, Public and Populism. Within the scope of this basic purpose, searched for answers to following questions:

The concepts of Nation, Nationalism, National, People and Populism,

1. What is the status of participating in the Justice and Development Party program?

2. What is the status of participating in the Republican People’s Party program?

3. What is the status of participating in the Democratic Party program?

4. What is the status of participating in the Nationalist Movement Party program?

5. What is the status of participating in the Good Party program?

6. What are the differences between party programs in terms of the concepts of National, Nation, Nationalism, Nation, National, Nationalist, People and Populism?

The qualitative searching method is adopted in this program and document analysis is used to obtain the data. First, the programs of the parties with members in the Grand National Assembly of Turkey were investigated. After the analysis related with “Nation,” “nationalism”, “National”, “People” and “Populism”, statements about each concept has been made categorically. The information obtained is expressed in tables and necessary evaluations are made.

Keywords: Political Party, Party Program, Nation, Nationalism, National, People, Populism.

Giriş

Sosyolojinin temel kavramlarından olan “Millî”, “Millet”, “Milliyetçilik”, “Ulus”, “Ulusal”, “Ulusalıcı”, “Halk”, “Halkçılık” kavramları, Atatürk ilkeleri arasında yer alan “Milliyetçilik” ve “Halkçılık” ilkeleri ile doğrudan ilişkilidir.

Millî, Millet, Milliyetçi

Millî, Arapça, “milletle ilgili”, “millele özgü”, “ulusal” anlamlarını ifade ederken, millet, “çoğunlukla aynı topraklar üzerinde yaşayan, aralarında dil, tarih, duygu, ülkü, gelenek ve görenek birliği olan insan topluluğu”, “ulus” “herkes”, “bir yerde bulunan kimselerin bütünü” halk ağzında “benzer özellikleri olan topluluk” (TDK, 2023) anlamlarını taşımaktadır. Milletın tanımı ve ölçütü konusunda her dönemde siyasî yaklaşımlar ışığında farklı nazariyeler ortaya atılmıştır. Dil, din, coğrafya, ortak tarih ve vatandaşlık gibi unsurların tek başına veya birkaçı bir arada milliyetin ölçütü olması gerektiği hususunda tartışmalar yapılmıştır (İslam Ansiklopedisi,2023a).

Bernard Lewis, millet sözcüğünün Aramice’den geldiğini ve “bir söz” anlamına gelen “milla” kökenine dayandığını belirtmekte ve “bir kutsal kitabı kabul eden insan topluluğu”nu ifade ettiğini söylemektedir. Etimolojisindeki dinsel anlam doğrultusunda millet sözcüğü daha çok aynı dine inanan insan topluluklarını ifade etmektedir (Karyelioglu,2012).

Fransızca anlamıyla millet, Sieyes’in yaptığı tanımdan hareketle, “özel çıkarlara karşı ortak çıkar etrafında birleşmiş olarak sınırlan belirli topraklarda yaşayan ve hukuk tarafından korunan ve aynı devlet tarafından yönetilmek İçin onay vermiş özgür bireylerin oluşturduğu bir insan topluluğu” demektir (Snyder, 1990). Renan’a (1882) göre, millet, bir ruhtur, manevi bir prensiptir. Bu ruhu bu manevi prensibi asknda bir olan iki şey teşkil eder. Bunlardan biri maziye diğeri ise hale (bu güne) aittir. Biri, zengin bir hatıralar mirasının müşterel sahipliğidir. Diğeri birlikte yaşama arzusu konusund mutabakat ve bir bütür halinde devralınan mirası yüceltme iradesidir. Burada önemli olan husus, milletin iradi bir birlik oluşudur (Çağla, 2007).

Millet, kendi varoluş formuyla uzlaşmış, bu formu ve onun gerğini kabullenmiş bireylerden oluşur. Millet, bir birlik ve birliktelik hali olarak bilinir. Millet olmanın reel temelleri; kültürel birliktelik, aynı vatanda ortak kaderi paylaşıyor olma gerçeği, ortak tarih, inanç birlikteliği. Millet, kendimiz olarak ait olduğumuz, insanlık denilen bütünü bir parçasıdır ve siyasal formdan öte bir şeydir. Millet, bireylerin sırf kendilerine ait ideal ve tasarımların ötesine taşan ilke ve ideallerle var olmasıdır. Başka bir ifadeyle millet, doğal-insanî varoluş sürecinde bilincin kendi kültürel dünyasına dönmesi ve öteki bireylerle bu zeminde müştereklik tesis etmesidir. Millet kavramı yanında halk kavramını da kullanıyoruz (Köktürk, 2016).

Milliyetçilik, maddi ve manevi açılardan millet ve ülkesinin çıkarlarını her şeyin üstünde tutma anlayışı, ulusçuluk, ulusalcılık, nasyonalizm (TDK, 2023) anlamlarını ifade etmektedir. Modern dönemde “bir milletin bir devletle aynileşmesi” anlamına gelen milliyetçilik akımı, kitleleri milliyet duygusu etrafında toplayıp harekete geçiren en önemli unsur kabul edilmiştir (İslam Ansiklopedisi,2023a). Milliyetçilik, somut

bir toprağa bağlılık, ortak tarihsel geçmiş, ortak değerlere ve kültüre dayanan, ortak amaçlar çerçevesinde bir araya gelen, ortak bir tarih şuuru ve ortak bir kültürü olan toplumun üyeleri arasında topluluk şuuru yaratabilen bir değerdir (Domaniç, 1997).

Milliyetçilik bir toplumda milli kültürü hakim kılmak veya başka bir toplumun baskısından kurtulmak bağımsızlığı kazanmak kadar bağımsızlığını sürdürebilmek için gerekli olan kültür ve siyaset eğilimleridir diyebiliriz. Milliyetçilik milletlerin iç ve dış engellemelere rağmen, ekonomi dış politika, ve kültürel alanda sistemli ve şuurlu bir şekilde kendi değerlerine, kendi menfaatlerine ve kendi kimliklerine sahip çıkmalarıdır (Yıldız, ve Demir, 2015). Salzborn’a (2011) göre milliyetçilik, bir entegrasyon ideolojisi olarak bir taraftan birliklilik duygusu ve bilincinin oluşmasını sağlarken, diğer taraftan da, ortak geçmiş, ortak düşmanlar, ortak amaç ve gelecek duygusunun oluşmasını sağlamaktadır (Akıncı, 2019). Kohn’un (1961) bakış açısıyla milliyetçilik, dünya ölçeğinde paylaşılan bir “halet-i ruhiye” olmakta, millet de, herkesin bir mületin üyesi olması anlamında, bir kimlik olmaktadır” (Çağla, 2007).

Milliyetçiliğe ilişkin farklı tanımlamaların ortak noktası, bir ideoloji ve bu ideoloji ile bağlantılı kültürel bir formasyonun teşekkülüdür (Yanık, 2013). Milliyetçiliğin hareket noktası olan “kendine özgü kültür dünyası”, apaçık bir hakikattir. Milliyetçilik, biçimsel olarak bir “duygu durumu”dur. Milliyetçilik, sadece şu ana ve bugüne ilişkin bir duygu ve düşünce değildir. O, içinde bir gelecek tasarmı da taşır. Milliyetçiliğin varoluş temeli, millet denilen varolanın mevcudiyetidir (Köktürk, 2016). Milliyetçilik, Türkiye’nin toprak bütünlüğü, Türkiye’nin ulusal bağımsızlığı ve uluslararası toplumdaki konumu anlamına gelir (Wang, 2021/2022).

Milliyetçilik ulusal topluluk duygusu etrafında devlet ve toplum arasında bir köprü işlevi görmüştür. Delannoï’a (1998) göre ulus ve milliyetçilik arasındaki yoğun ilişki, bu iki kavram arasındaki farklılıkların göz ardı edilmesine neden olmamalıdır. Bütün milliyetçilikler bir ulusa dayanmakla birlikte ulus, milliyetçiliği anlamada tek kıstas değildir. Diğer taraftan milliyetçilik çoğunlukla üst ideal hedefler etrafında kendisini oluşturan bir ideolojidir ve bir meşrulaştırma ve seferber etme aracıdır ama aynı zamanda kişisel ve kolektif inançlara dair değerleri de içinde barındırmaktadır (Aydın, 2018).

Belirli bir coğrafyada ortak kültürel ve/veya etnik kökene sahip toplulukların siyasi ve tarihî meşruiyetiyle yüceltilmesini hedefleyen siyasal, sosyal, kültürel, dinî düşünce ve yaklaşımlarla ideolojik anlamda milli devletin güçlenmesini en önemli hedef sayan bir anlayış olarak milliyetçiliğin 1789 Fransız İhtilâli’nin ardından geliştiği kabul edilir. Kısa zamanda meydana getirdiği yeni devlet örgütlenmeleri itibariyle bütün zamanların en etkili siyasî ideolojisi olan milliyetçiliğin modern bir kavram olmasına karşılık kişinin üyesi bulunduğu sosyal gruplara ve kültürel unsurlara sevgi ve bağlılık göstermesi insanlık tarihiyle başlayan tabii bir süreçtir. John Locke İngiltere’de, Jean-Jacques Rousseau Fransa’da, Giuseppe Mazzini İtalya’da, Johann Gottfried von Herder Almanya’da ve Ziya Gökalp Türkiye’de milliyetçilik düşüncesinin öncüsü olarak görülür. Milliyetçilik, I. Dünya Savaşı’ndan sonra Asya ve Afrika’da da hızla yayılmıştır. Türkiye’de Atatürk, Mısır’da Sa’d Zağlûl ve Cemal Abdünnâsır, Çin’de Sun Yat-sen gibi liderler bu süreçte rol oynamıştır. Cumhuriyet devrinde en azından 1930’lara kadar olan zaman diliminde milliyetçilik, bir millî kimlik inşası hedefinden

ziyade siyasi bir millet meydana getirme düşüncesi olarak hâlâ ümmet şuuru baskın olan halkı modernleştirmeye ve yeniden şekillendirmeye dönük, dış Türkler’i devre dışı bırakan bir karakter arz etmektedir. Bu şartlarda Cumhuriyet’in ilk yıllarında millet anlayışı etnik değil kültürel esastır ve bir bakıma Tanzimat’ın bütün tebaayı Osmanlı kimliği altında birleştirme projesinin benzeri olarak Cumhuriyet de Türkiye sınırları içerisinde kalan bütün müslüman tebaayı Türk üst kimliği altında toplamayı hedeflemiştir (İslam Ansiklopedisi, 2023b)

Ulus, Ulusal, Ulusalçı

Türk Dil kurumu Sözlüğüne (2023) göre ulus “millet”; ulusal “milli” ve ulusalcı “milliyetçi” anlamlarını taşımaktadır. Roskin (2014), ulus kelimesinin Latince kökeninin (bugünkü anlamından farklı olarak) soy bağı anlamına geldiğini iddia etmektedir. (Aydın, 2018). Karyelioğlu’na (2012) göre ise Moğolca kökenden gelen ve “nation” sözcüğü karşılığında kullanılan “ulus” sözcüğü daha çok, farklı bir etnik topluluğu belirtmektedir. Carr, a (1967) göre, Eric H. Carr ile birlikte ulus kavramı, toplumsal, siyasi ve ekonomik süreçlerin genel çerçevesini çizen temel bir ifade olarak değerlendirilmeye başlanmıştır (Kaymaz, 2010).

Ulus kelimesi ve kavramı bütünüyle siyasi ve felsefi bireyciliği merkeze alan ve kendini sadece modern demokrasilerde bulan bir anlama haizdir. (Leca,1998, s.11) Bu manada ulus, modern döneme ait ve onunla anlam kazanan bir olgudur. Sosyolojik açıdan ulus aynı kültür ve egemenlik alanı üzerindeki kültürel, ekonomik ve siyasi sistemlerin çakışma süreçleriyle birlikte yerel kültürlerin standartlaşarak merkezi iktidar tarafından desteklenen bir üst kültür ile bağlanmasını ifade eder (Aydın, (2018). Hukuksal ve siyasi anlamda ulus, “belirli coğrafi sınırlar içinde yaşayan, bir resmi dili olan, müşterek kanunları bulunan insanların meydana getirdiği birliktir”. Bu tanımda siyasi bağımsızlığın ulusun varlığının belirleyici niteliği olduğuna dikkat çeken Kafesoğlu’na (1999) göre sosyolojik olarak ulus, “topluluk bütünüünün tamamlılık ve ahengini sağlayan, orijinal müesseselerini yaratan ve yaşatan duygu ve kültür birliğinin kaynağı milli kültür unsurları bakımından, fertleri arasında iştirak bulunan bir sosyal birliktir”. Bu tanımlamada dil, tarih, düşünce ve ahlak gibi manevi değerler bilincinde oluşan bir ortaklık vurgulanmaktadır (Hülür ve Akça, 2007).

Guibernau’ a (1997) göre ulusalcılık, “bir toprağa, ortak dile, ideallere, değerlere ve geleneklere bağlanma duygusu”nu ve “bir grubun onu diğerlerinden ‘farklı’ kılan semboller (bayrak, belirli bir şarkı, bir müzik parçası veya tasarım) ile özdeşleşmesi”ni kapsar (Hülür, ve Akça, 2007). Amerikan ve Fransız devrimleri ile başlayan süreç, ulusalcılığın eylem olarak tarih sahnesindeki yerini almasına tanıklık eder. Kohn’a (1962) göre Batı toplumlarında ulusalcılık, liberal ve demokratik sistemin gelişmesi sürecinde vatandaşlardan oluşan bir topluluk olarak ulusu temel almıştır. Böylelikle Batı ulusalcılığı, bireyi tabi olma düzeyinden vatandaş düzeyine yükselterek olumlu bir işlev üstlenmiştir. Doğu’da ise, ulusalcılığın işlevi iki boyutlu olmuştur. Batı’daki gibi, bireyi tabi olmaktan çıkarıp, onun vatandaş olmasını sağlamakla birlikte toplumun etnik/ kültürel temelde ulusal bağımsızlığını kazanmasına da öncü olmuştur (Kaymaz, 2010).

Gellner'e (2006) göre ulusalcılığın çıkış noktası, içinde yaşanılan topluluğa duyulan bağlılık duygusudur ve bu duygu aslında ulus kavramı ile bağlantılı bir olgu değildir. Söz konusu bağlılık duygusu, tarihin her döneminde, insanın toplu halde yaşama gereksiniminden doğan doğal bir durum olarak karşımıza çıkar. Kabileye, aileye, cemaate, zümreye, gruba duyulan bağlılık, ekonomik alt-yapının tarımsal niteliğinin değişmesi ve sanayileşme sürecinin gelişmesi ile birlikte ulus kavramına yönelmiştir. Yani ulusalcılık, sanayileşme ile birlikte ortaya çıkmıştır ve onunla arasında yakın ve zorunlu bir bağ vardır. Tarihsel olarak baktığımızda, ulusalcılığın, duygu, düşünce/ideoloji ve eylem/hareket olmak üzere, üç aşamalı bir gelişim süreci izlediğini görüyoruz. Ulusalcılık, her şeyden önce, kişinin içinde yaşadığı topluluğa karşı duyduğu ve benzerleriyle birlik oluşturarak kendisini daha güçlü hissetme gereksiniminden kaynaklanan bir bağlılık duygusu ve bu duygu etrafında şekillenen bir kimlik algılamasıdır. Türkçe olan ulusalcılık yerine yabancı kökenli milliyetçilik terimini tercih etmelerinin nedeni, bu terimin kökenini oluşturan “millet” kavramının Osmanlı geleneğinde dinsel bir anlam içermesidir. Ulusalıcı ile milliyetçi arasında duygu aşamasında dahi yeterince derin olan ayrılık, düşünce / ideoloji aşamasında daha belirgindir (Kaymaz, 2010).

Halk, Halkçılık

Arapça kökenli olan halk kavramı, “aynı ülkede yaşayan, aynı kültür özelliklerine sahip olan, aynı uyruktaki insan topluluğu, folk”, “aynı soydan gelen, ayrı ülkelerin uyruğu olarak yaşayan insan topluluğu”, “bir ülke içerisinde yaşayan değişik soylardan insan topluluklarının her biri”. “belli bir bölgede veya çevrede yaşayanların bütünü, ahali”, “bir ülkedeki yurttaşların bütünü, kamu” anlamlarına gelmektedir. Halkçılık ise, “bireyler arasında hiçbir hak ayrılığı görmeme, topluluk içinde hiçbir ayrıcalık kabul etmeme görüş ve tutumu, popülizm”, “XX. yüzyılda Fransa’da ortaya çıkan, yoksul halkın yaşayışı ve duyguları üzerinde duran bir edebiyat çığır, popülizm” (TDK, 2023) anlamlarını taşımaktadır. Gökalp’a (1917) göre halk [people] kelimesi bazen kavim manasında, bazen bir devlete bağlı anlamında, bazen de millet anlamında kullanılan bir ifade olup, bilimsel açıdan elitler dışında kalan kimseler için kullanılması uygun olur. Buradan hareketle, folklorla karşılık olarak da halkçılık kelimesini kullanabilir.

General Harbord’a gönderilen ve Anadolu’daki gelişimi anlatan muhtıradan Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti’nin amaçları arasında ulusal iradenin üstünlüğünü tesis etmek ifadesi, halk yerine ulusun ikame edildiği ve halkçılık düşüncesinin ulusal irade ve egemenlik zemininde tanımlandığı bir anlayışı ortaya koymuştur. Halkçılık, milliyetçilikle kopmaz bir bağ içinde ele alınmış; milliyetçiliği en temiz ve saf değere çıkaracak unsur olarak değerlendirilmiştir.

Halkçılık, halka ait devlet iktidarını temsil eder (güç halktan gelir); herkes kanun önünde eşittir; hükümet, halkın hükümeti olarak, herkesin refah kazanması için çalışır, ayrıcalıklara karşı durur, Türk toplumunun farklı sınıflara bölünmesini önler (Wang, 2021/2022). Toprak (1977), Erken Cumhuriyet seçkinleri için halkçılık ilkesinin toplumsal sınıflar içermeyen homojen bir ulus yaratma projesinin ifadesi (Baykan, 2017) olarak değerlendirmektedir. Giritli’ye (1921) göre, Atatürk’ün dile getirdiği,

“Halkçılık ilkesi” millî hâkimiyete bağlılığı; Türk milletine sevgi, saygı ve inanç his-sine dayanır. Göztepe (2008). Atatürk’ün anlayışında halkçılık; siyasi, ekonomik ve toplumsal uygulamalarda halkın çıkarının ön planda tutulmasını öngörür. Atatürk, halkçılığa daha çok siyasal bir anlam vermektedir. Ona göre halkçılık; ulusu oluşturan bireylerin, siyasal bakımdan eşit olmaları yani herkesin seçme ve seçilebilme hakları-na sahip olmaları demektir. Halkçılık, bireylerin hukuk önünde eşit olmaları ve hiçbir sınıfın, bireyin veya grubun ayrıcalığının olmaması demektir. Atatürk’ün halkçılık anlayışı, Osmanlı toplumsal yapısına bir tepki olarak ortaya çıkmıştır. Çünkü Osmanlı sisteminde, nüfusun çoğunluğunu meydana getiren halk, askere gider, vergi öder ve istenilen her şeyi yapardı. Ayrıca imparatorlukta meslek ve hiyerarşi içinde önemli ayrıcalıklı gruplar oluşmuş ve bu gruplar değişik sanlarla bu ayrıcalıklı konumlarını kullanmakta idiler. Kısaca söylemek gerekirse halkçılık; devletin öngördüğü sorumlulukların paylaşımında olduğu gibi, devlete ait kaynakların kullanılmasında da halkın çıkarlarını ön planda tutmayı gerektiren önemli bir ilkedir. Atatürkçü Halkçılık anlayışı toplumun ekonomik bakımdan güçsüz kesimlerin, özellikle köylülerin refah düzeyini yükseltmeye büyük bir önem vermekle beraber, sınıf mücadelesini reddet-mekte ve toplumun gelişmesinin, çeşitli sosyal gruplar arasında işbölümü dayanışma ile mümkün olacağına inanmaktadır (Dinç, ?).

Her toplumda demokrasinin vazgeçilmez siyasi partilerdir. Siyasi partiler, birey-lerin ve toplumun beklentisi doğrultusunda yapacakları faaliyetleri parti programı olarak yapılandırmaktadırlar. Hazırladıkları parti programlarıyla propagandalarını yapma ve iktidara gelme çabası göstermektedirler.

Türkiye Cumhuriyeti, demokratik bir devlet olmanın gereği olarak çok partili sis-temi esas almaktadır. Bu çerçevede siyasi partiler kurulmakta, yapacakları işleri de hazırladıkları programlarla ortaya koyarak fikirlerini ve düşüncelerini ifade etmek-tedirler.

2019 yılı itibariyle Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde üyesi bulunan dokuz parti yer almaktadır. Bu partilerin programları, bireylerin ve toplumun ihtiyaç ve beklentileri ile ilgili birçok sosyal konuyu kapsamaktadır. Bu sosyal konular içinde, Türkiye Cum-huriyeti’nin kuruluş felsefesini oluşturan Atatürk ilkeleri arasında yer alan “Milliyetçi-lik” ve “Halkçılık” ile ilgili ifadeler önem arz etmektedir.

Araştırmanın amacı, Türkiye’deki siyasi partilerin programlarının milli, millet, milliyetçilik, ulus, ulusal, ulusalcı, halk ve halkçılık kavramları açısından incelemek ve gerekli değerlendirmeleri yapmaktır. Bu temel amaç çerçevesinde şu sorulara cevap aranmıştır:

Milli, Millet, Milliyetçilik, Ulus, Ulusal, Ulusalcı, Halk ve Halkçılık kavramlarının,

1. Adalet ve Kalkınma Partisi programında yer alma durumu nedir?
2. Cumhuriyet Halk Partisi programında yer alma durumu nedir?
3. Halkların Demokratik Partisi programında yer alma durumu nedir?
4. Milliyetçi Hareket Partisi programında yer alma durumu nedir?
5. İyi Parti programında yer alma durumu nedir?
6. Milli, Millet, Milliyetçilik, Ulus, Ulusal, Ulusalcı, Halk ve Halkçılık kavramla-rı açısından parti programları arasındaki farklılıklar nelerdir?

Nitel araştırma yönteminin benimsendiği bu çalışmada, veri elde etmede doküman analizinden yararlanılmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen durumlar hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini içerir. Bu çerçevede, doküman olarak siyasi partilerin programları incelenmiştir.

Araştırmanın evrenini Türkiye Büyük Millet Meclisi’ndeki tüm siyasi partiler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise Patton 1990: 176) tarafından amaçlı örneklemede açıklanan ölçüt örnekleme kullanılarak belirlenmiş beş siyasi parti oluşturmaktadır. Ölçüt örnekleminin mantığı, önceden belirlenmiş bazı önem ölçütlerini karşılayan tüm durumları gözden geçirmek ve incelemektir. Buna göre araştırmanın örneklemini oluşturan siyasi partilerin seçimindeki temel kriterler şunlardır:

1. TBMM’deki üye sayısı açısından, ilk sırada yer almak

2. 2023 yılında Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde grubu bulunmak,

Bu siyasi partiler, üye sayısına göre şöyle sıralanabilir:

1. Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP),
2. Cumhuriyet Halk Partisi (CHP),
3. Halkların Demokratik Partisi (HDP),
4. Milliyetçi Hareket Partisi (MHP)
5. İyi Parti (İP).

Yıldırım ve Şimşek’e (2019, doküman incelemesi beş aşamada yapılabilir. Bunlar: (Yıldırım ve Şimşek, 2021: 194): (1) dokümanlara ulaşma, (2) orijinalliğin kontrol etme, (3) dokümanları anlama, (4) veriyi analiz etme ve (5) veriyi kullanmaktır. Buna göre parti programlarının orijinal haline siyasi partilerin Web sitelerinde ulaşılmış, araştırmanın konusu ve amacı çerçevesinde gerekli incelemelerden Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde üyesi bulunan partilerin programları incelenmiş, “Milli”, “Millet”, “Milliyetçilik”, “Ulus”, “Ulusal”, “Ulusalıcı”, “Halk”, “Halkçılık” kavramları ile ilgili analizler yapıldıktan sonra, her kavram ile ilgili ifadeler analiz edilerek kullanılmaya çalışılmıştır. Elde edilen bilgiler, tablolarla ifade edilmiş ve gerekli değerlendirmeler yapılmıştır.

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümünde, araştırmanın amacı doğrultusunda elde edilen verilerden hareketle Milli”, “Millet”, “Milliyetçilik”, “Ulus”, “Ulusal”, “Ulusalıcı”, “Halk”, “Halkçılık” kavramlarına ilişkin bulgular siyasi partilerin isimleri altında ayrı ayrı sunulmuştur. Daha sonra ise bu kavramlar açısından parti programları arasındaki farklılıklara yer verilmiştir.

Adalet ve Kalkınma Partisi

AK Parti programında yer alan “Milli”, “Millet”, “Milliyetçilik”, “Ulus”, “Ulusal”, “Ulusalıcı”, “Halk”, “Halkçılık” kavramları ile ilgili ifadelerin durumu Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1.“Milli”, “Millet”, “Milliyetçilik”, “Ulus”, “Ulusal”, “Ulusalıcı”, “Halk”, “Halkçılık” Kavramlarının AK Parti Programına Göre Dağılımı

Kavramlar	f	%
Milli	8	11,43
Millet	9	12,86
Milliyetçilik		
Ulus		
Ulusal	13	18,57
Ulusalıcı		
Halk	40	57,14
Halkçılık		
Toplam	70	100,00

Tablo 1’de görüldüğü gibi, AK Parti programında yer alan 70 kavramdan “Halk” kavramı %57,14 oranı ile ilk sırada yer alırken, “Ulusal” kavramı %18,57 oranı ile ikinci sırada; “Millet” kavramı %12,86 oranı ile üçüncü sırada ve “Milli” kavramı %11,43 oranı ile dördüncü sırada yer almaktadır. AK Parti programında “Milliyetçilik”, “Ulus”, “Ulusalıcı” ve “Halkçılık” kavramları ise yer almamaktadır

Cumhuriyet Halk Partisi

CHP programında yer alan “Milli”, “Millet”, “Milliyetçilik”, “Ulus”, “Ulusal”, “Ulusalıcı”, “Halk”, “Halkçılık” kavramları ile ilgili ifadelerin durumu Tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 2.“Milli”, “Millet”, “Milliyetçilik”, “Ulus”, “Ulusal”, “Ulusalıcı”, “Halk”, “Halkçılık” Kavramlarının CHP Programına Göre Dağılımı

Kavramlar	f	%
Milli	19	6,81
Millet		
Milliyetçilik	4	1,43
Ulus	17	6,09
Ulusal	184	65,95
Ulusalıcı		
Halk	53	19,00
Halkçılık	2	0,72
Toplam	279	100,00

Tablo 2’de görüldüğü gibi, CHP’nin programında yer alan 279 kavramdan “Ulusal” kavramı %65,95 oranı ile ilk sırada yer alırken, “Halk” kavramı % 19,00 oranı ile ikinci sırada; “Milli” kavramı %6,81 oranı ile üçüncü sırada; “Ulus” kavramı %6,09 oranı ile dördüncü sırada; “Milliyetçilik” kavramı % 1,43 oranı ile beşinci sırada; “Halkçılık” kavramı %0,72 oranı ile altıncı sırada yer almaktadır. CHP’nin programında “Millet” ve “Ulusalıcı” kavramları ise yer almamaktadır.

Halkların Demokrasi Partisi

HDP programında yer alan “Milli”, “Millet”, “Milliyetçilik”, “Ulus”, “Ulusal”, “Ulusalıcı”, “Halk”, “Halkçılık” kavramları ile ilgili ifadelerin durumu Tablo 3’te yer almaktadır.

Tablo 3.“Milli”, “Millet”, “Milliyetçilik”, “Ulus”, “Ulusal”, “Ulusalıcı”, “Halk”, “Halkçılık” Kavramlarının HDP Programına Göre Dağılımı

Kavramlar	f	%
Milli		
Millet	1	1,03
Milliyetçilik	2	2,06
Ulus	6	6,19
Ulusal	4	4,12
Ulusalıcı	1	1,03
Halk	81	83,51
Halkçılık	2	2,06
Toplam	97	100,00

Tablo 3’te görüldüğü gibi, HDP’nin parti programında yer alan 97 kavramdan “Halk” kavramı %83,51 oranı ile ilk sırada yer alırken, “Ulus” kavramı %6,19 oranı ile ikinci sırada; “Ulusal” kavramı %4,12 oranı ile üçüncü sırada; “Milliyetçilik” ile “Halkçılık” kavramları %2,06 oranları ile dördüncü sırada; “Millet” ile “Ulusalıcı” kavramları %1,03 oranları ile beşinci sırada yer almaktadır. HDP’nin programında “Milli” kavramı ise yer almamaktadır.

Milliyetçi Hareket Partisi

MHP programında yer alan “Milli”, “Millet”, “Milliyetçilik”, “Ulus”, “Ulusal”, “Ulusalıcı”, “Halk”, “Halkçılık” kavramları ile ilgili ifadelerin durumu Tablo 4’te yer almaktadır.

Tablo 4.“Milli”, “Millet”, “Milliyetçilik”, “Ulus”, “Ulusal”, “Ulusalıcı”, “Halk”, “Halkçılık” Kavramlarının MHP Programına Göre Dağılımı

Kavramlar	f	%
Milli	100	46,08
Millet	87	40,09
Milliyetçilik	16	7,37
Ulus		
Ulusal	4	1,84
Ulusalıcı		
Halk	9	4,15
Halkçılık	1	0,46
Toplam	217	100,00

Tablo 4’te görüldüğü gibi, MHP’nin programında yer alan 217 kavramdan “Milli” kavramı %46,08 oranı ile ilk sırada yer alırken, “Millet” kavramı %40,09 oranı ile ikinci sırada; “Milliyetçilik” kavramı %7,37 oranı ile üçüncü sırada; “Halk” kavramı %4,15 oranı ile dördüncü sırada; “Ulusal” kavramı %1,84 oranı ile beşinci sırada; “Halkçılık” kavramı %0,46 oranı ile altıncı sırada yer almaktadır. MHP’nin programında “Ulus” ve “Ulusalçı” kavramları ise yer almamaktadır.

İyi Parti

İyi Parti programında yer alan “Milli”, “Millet”, “Milliyetçilik”, “Ulus”, “Ulusal”, “Ulusalçı”, “Halk”, “Halkçılık” kavramları ile ilgili ifadelerin durumu Tablo 5’te yer almaktadır.

Tablo 5.“Milli”, “Millet”, “Milliyetçilik”, “Ulus”, “Ulusal”, “Ulusalçı”, “Halk”, “Halkçılık” Kavramlarının İYİ Parti Programına Göre Dağılımı

Kavramlar	f	%
Milli	62	40,52
Millet	27	17,65
Milliyetçilik		
Ulus	18	11,76
Ulusal	19	12,42
Ulusalçı		
Halk	27	17,65
Halkçılık		
Toplam	153	100,00

Tablo 5’te görüldüğü gibi, İYİ Parti programında yer alan 153 kavramdan “Milli” kavramı %40,52 oranı ile ilk sırada yer alırken, “Millet” ile “Halk” kavramları %17,65 oranları ile ikinci sırada; “Ulusal” kavramı %12,42 oranı ile üçüncü sırada; “Ulus” kavramı %11,76 oranı ile dördüncü sırada; “yer almaktadır. İYİ Parti programında “Milliyetçilik”, “Ulusalçı” ve “Halkçılık” kavramları ise yer almamaktadır.

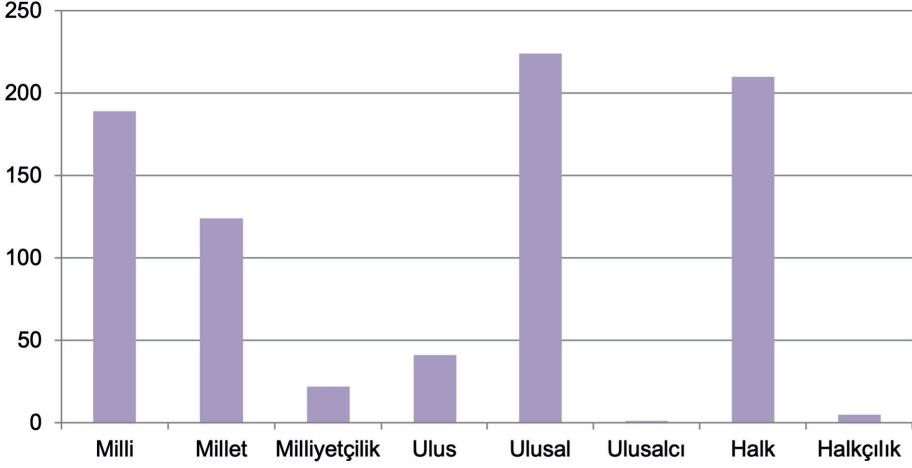
Milli, Millet, Milliyetçilik, Ulus, Ulusal, Ulusalıcı, Halk Ve Halkçılık Kavramları Açısından Parti Programları Arasındaki Farklılıklar

Milli, millet, milliyetçilik, ulus, ulusal, ulusalıcı, halk ve halkçılık kavramları açısından parti programları arasındaki farklılıklara ilişkin durum Tablo 6’da yer almaktadır.

Tablo 6. “Milli”, “Millet”, “Milliyetçilik”, “Ulus”, “Ulusal”, “Ulusalıcı”, “Halk”, “Halkçılık” Kavramlarının Partilerin Programlarına Göre Dağılımı

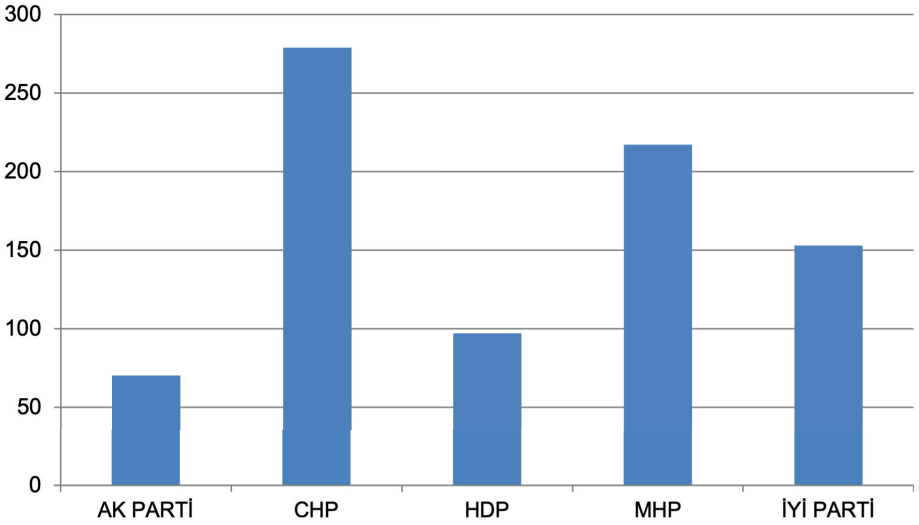
Kavramlar	Partiler											Toplam	
	AK PARTİ		CHP		HDP		MHP		İYİ PARTİ		F		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	F	%	
Milli	8	11,43	19	6,81			100	46,08	62	40,52	189	23,16	
Millet	9	12,86			1	1,03	87	40,09	27	17,65	124	15,20	
Milliyetçilik			4	1,43	2	2,06	16	7,37			22	2,70	
Ulus			17	6,09	6	6,19			18	11,76	41	5,02	
Ulusal	13	18,57	184	65,95	4	4,12	4	1,84	19	12,42	224	27,45	
Ulusalıcı					1	1,03					1	0,12	
Halk	40	57,14	53	19,00	81	83,51	9	4,15	27	17,65	210	25,74	
Halkçılık			2	0,72	2	2,06	1	0,46			5	0,61	
Toplam	f	70		279		97		217		153		816	
	%	8,58		34,19		11,89		26,59		18,75		100,00	

Tablo 6’da görüldüğü gibi, Partilerin Programlarında yer alan “Milli”, “Millet”, “Milliyetçilik”, “Ulus”, “Ulusal”, “Ulusalıcı”, “Halk”, “Halkçılık” kavramlarının toplam sayısı 816’dır. Bu kavramlardan “Ulusal” kavramı %27,45 oranı ile ilk sırada yer alırken, “Halk” kavramı %25,74 oranı ile ikinci sırada; “Milli” kavramı % 23,16 oranı ile üçüncü sırada; “Millet” kavramı %15,20 oranı ile dördüncü sırada; “Ulus” kavramı %5,02 oranı ile beşinci sırada; “Milliyetçilik” kavramı %2,70 oranı ile altıncı sırada; “Halkçılık” kavramı %0,61 ile yedinci sırada ve “Ulusalıcı” kavramı %0,12 oranı ile sekizinci sırada yer almaktadır. Bu durum, Grafik 1’de daha somut bir şekilde görülmektedir.

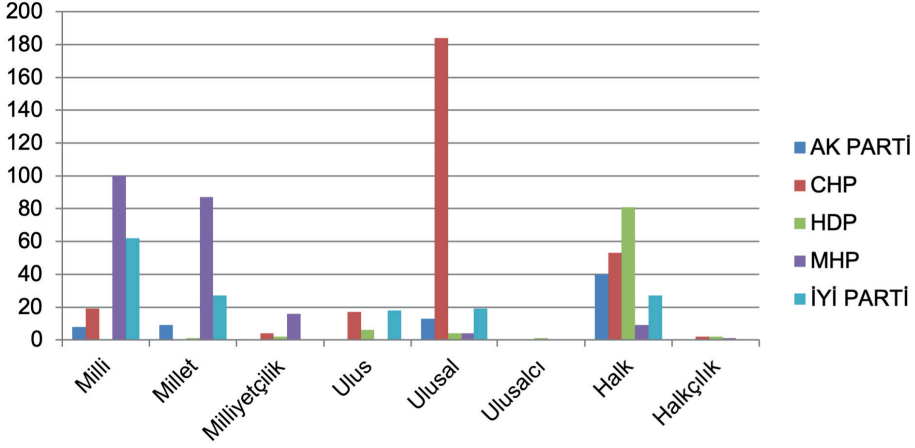
Grafik 1.Kavramların Dağılımı

“Milli”, “Millet”, “Milliyetçilik”, “Ulus”, “Ulusal”, “Ulusalci”, “Halk”, “Halkçılık” kavramlarının sayısı açısından partilerin programları karşılaştırıldığında, CHP %34,19 oranı ile ilk sırada yer alırken, MHP %26,59 oranı ile ikinci sırada; İYİ Parti %18,75 oranı ile üçüncü sırada; HDP %11,89 oranı ile dördüncü sırada ve AK Parti %8,58 oranı ile beşinci sırada yer almaktadır. Bu durum, Grafik 2’de daha somut bir şekilde görülmektedir.

Grafik 2. Kavramların Partileri Göre Dağılımı

“Milli”, “Millet”, “Milliyetçilik”, “Ulus”, “Ulusal”, “Ulusalci”, “Halk”, “Halkçılık” kavramları açısından parti programları karşılaştırıldığında ortaya çıkan durum Grafik 3’te somut bir şekilde görülmektedir.

Grafik 3. “Milli”, “Millet”, “Milliyetçilik”, “Ulus”, “Ulusal”, “Ulusalıcı”, “Halk”, “Halkçılık” Kavramlarının Parti Programlarına Göre Dağılımı

Grafik 3’te görüldüğü gibi, ağırlıklı olarak ilk sırada, CHP programında “Ulusal” kavramı yer alırken, MHP programında “Milli” ve “Millet” kavramları; HDP programında “Halk” kavramı yer almaktadır.

Tüm parti programlarında, “Ulusal” ve “Halk” kavramları yer alırken, AK Parti programında “Milliyetçilik”, “Ulus”, “Ulusalıcı”, “Halkçılık”; CHP programında “Millet” ve “Ulusalıcı”; HDP programında “Milli”; İYİ Parti programında “Milliyetçilik”, “Ulusalıcı” ve “Halkçılık”; MHP programında ise “Ulus” ve “Ulusalıcı” kavramlarının yer almadığı saptanmıştır.

Sonuçlar Ve Öneriler

Bu bölümde, “Milli”, “Millet”, “Milliyetçilik”, “Ulus”, “Ulusal”, “Ulusalıcı”, “Halk”, “Halkçılık” kavramlarının partilerin programlarında yer alma durumuna ve bu kavramlar açısından parti programları arasındaki farklılıklara ilişkin sonuçlar ve öneriler yer almaktadır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde üyesi bulunan partilerin programlarında, “Milli”, “Millet”, “Milliyetçilik”, “Ulus”, “Ulusal”, “Ulusalıcı”, “Halk”, “Halkçılık” kavramlar az çok yer almaktadır. Ancak, tüm partiler için bu kavramlara yeteri düzeyde yer verildiğini ifade etmek mümkün görülmemektedir. Tüm bu kavramların yer aldığı herhangi bir parti programı bulunmaması bunun somut kanıtı olarak değerlendirilebilir.

Tüm parti programlarında “Milli” kavramı, yer alırken HDP parti programında yer almaması, “Ulusalıcı” kavramının ise sadece HDP parti programında yer alması dikkat çeken bir durumdur.

“Milli” ve “Millet” kavramının ağırlıklı olarak sırasıyla MHP ve İYİ PARTİ programlarında yer alırken HDP parti programında “Milli”; CHP parti programında ise “Millet” kavramının hiç yer almaması; “Halk” kavramının ise tüm parti

programlarında yer almakla birlikte daha çok ağırlıklı olarak sırasıyla HDP ve CHP parti programlarında yer almış olması; “Milliyetçilik” kavramı en çok MHP parti programında yer alırken, İYİ PARİ ve AK PARTİ programlarında yer almamış olması, HDP parti programında ise “Millet” ve “Milliyetçilik” kavramına ilişkin olumsuz ifadelerin yer almış olması gibi sonuçlar, partilerin programlarını hazırlarken temele aldıkları ideolojilerinin kavramlara yer vermelerinde etkili olduğunu göstermektedir.

Yukarıda ifade edilen sonuçlar, partilerin parti programlarının güncellerken, temele aldıkları ideolojilerden daha çok, oy almayı hedefledikleri toplumun değerlerine ve iktidar olmayı amaç edindikleri devletin kuruluş felsefesine gerekli duyarlılıkları göstermeleri önem arz etmektedir.

Siyasi partiler, parti programlarında yer verdikleri temel kavramlarla toplum nezdinde ve devlet için ayrıştırıcı anlamlara yol açacak ifadeler yerine; toplumun birliğini ve devletin bütünlüğünü güçlendirecek anlamları çağrıştıran ifadelere yer vermeleri başta toplum ve devlet için sonra da kendi sürdürülebilir politikaları için büyük değer taşımaktadır.

Kaynakça

Akıncı, A. (2019). *Milliyetçiliğin Kökenleri: Etnisite/Ulus (Millet) İlişkisi*. İnsan ve İnsan, 6 21: 413-430.

AK Parti (2021). *AK Parti Programı*. <https://www.akparti.org.tr/en/parti/part-y-programme/>

Aydın, R. (2018). *Ulus, Uluslaşma ve Devlet: Bir Modern Kavram Olarak Ulus Devlet*. Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi, 6, 1: 229-256.

Baykan, T. S. (2017). *Halkçılık ve Popülizm: Türkiye Vakası ve Bir Kavramın Kullanımları*. Mülkiye Dergisi, 41 1: 157-194.

CHP (2021). *CHP Parti Programı*. <https://chp.azureedge.net/>

Çağla, C. (2007). *Renan, Irk ve Millet. Cogito Düşünce Dergisi*, Bellek: Öncesiz, Sonrasız. Sayı: 50.

Delannoi, G. (1998). *Milliyetçilik ve İdeolojik Kataliz*. Uluslar ve Milliyetçilikler. (Çev. S. İdemen.) Haz. Jean Leca. İstanbul: Metis Yayınları.

Dinç, S. (?). *Atatürkçü Düşünce Sistemine Göre Halkçılık İlkesi* https://turkoloji.cu.edu.tr/ATATURK/arastirmalar/sait_dinc_ataturkcu_dusunce_sistemi_halkcilik.pdf

Dinç, S. (2004). *Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi*, Adana 2004, 281 – 282)

Domaniç, N. N. (1997). *Milliyetçilikler*: İstanbul: Sarmal Yayınevi.

HDP (2021). *HDP Parti Programı*. <https://hdp.org.tr/tr/parti-programi/8/>

Edward H. Carr (1967). *Nationalism and After*. 2.B. Londra: Macmillan & Co.

Erözden, O. (1997). *Ulus-Devlet*. Ankara: Dost Kitabevi.

Esgin, Ali (2001), “*Ulus-Devlet ve Küreselleşmeye İlişkin Bazı Tartışmalar*”, C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi, Aralık, Cilt: 25, No: 2.

Gellner, E. (2006). *Uluslar ve Ulusçuluk*, Çev. B. Ersanlı, G. G. Özdoğan. İstanbul: Hil Yayınları, 79-174

Giritli, İ. (1921). *Atatürk ve Halkçılık*”, Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, 20: 186-188.

Gökalp, Z. (1917). *Millet nedir?* Z Gökalp – İçtimaiyat Mecuması. Volume 1, Issue 3, 146 – 154

Göztepe, Ö. (2008) *Mustafa Kemal’in Cumhuriyet söylemi: Halkçılık, Laiklik, Batıcılık, Milliyetçilik (1919-1938)* Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.

Guibernau, M. (1997). *20.Yüzyılda Ulusal Devlet ve Milliyetçilikler*, (Çev. Neşe Nur Domaniç), İstanbul: Sarmal Yayınevi.

Hülür, H. ve Akça, G. (2007). *İmparatorluktan Cumhuriyete Siyasal Bütünlük ve Ulusalılık Söylemi*. Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi, 22: 311-335.

İslam Ansiklopedisi (2023a). *Millet*. <https://islamansiklopedisi.org.tr/millet#2-osmanlilarda-millet-sistemi>

İslam Ansiklopedisi (2023b). *Milliyetçilik*. <https://islamansiklopedisi.org.tr/milliyetcilik>

İYİ Parti (2021). *İYİ Parti Programı*. <https://iyiparti.org.tr/kurumsal?q=Program>

Kafesoğlu, İ. (1999). *Türk Milliyetçiliğinin Meseleleri*. İstanbul: Ötüken Yayınları.

Karyelioğlu, S. (2012). *Ulus Devlet ve Milliyetçiliğin Tarihsel Dayanakları ve Küreselleşmenin Ulus Devlet ve Milliyetçilik Üzerindeki Etkileri*. Ethos Dergisi, 5, 1: 137-169.

Kaymaz, İ. Ş. (2010). *Kemalizm'in Ulusalçılık Anlayışı Ve Günümüz Türkiye'sinde Ulusalçılık-Milliyetçilik Algulamaları*. Memleket Siyaset Yönetim, 5, 13: 86-106.

Kohn, H. (1961). *The Idea of Nationalism: A Study in its Origins and Background*, 9th edition, New York : Mac Millan.

Kohn, H. (1962). *The Age of Nationalism: The First Era of Global History*. New York: Harper Pres.

Köktürk, M. (2016). *Millet ve Milliyetçilik*. İstanbul: Ötüken Neşriyat

Leca, J.(1998). *Neden Söz Ediyoruz?. Uluslar ve Milliyetçilikler*. (Çev. S. İdemen.) Haz. Jean Leca. İstanbul: Metis Yayınları.

MHP (2021). *MHP Parti Programı*. https://www.mhp.org.tr/usr_img/_mhp2007/kitaplar/mhp_parti_programi

Patton, M. Q. (1990). *Qualitative evaluation and research methods*. Beverly Hills, CA: Sage.

Roskin, M. G. (2014). *Çağdaş Devlet Sistemleri: Siyaset, Coğrafya, Kültür*. (Çev. B. Seçilmişoğlu) 7. Baskı. Ankara: Liberte Yayınları

Salzborn, S. (2011). “*Nation und Nationalismus im 21. Jahrhundert*”, Staat und Nation. Die Theorien der Nationalismusforschung in der Diskussion, hg., Samuel Salzborn, Stuttgart: Franz Steiner Verlag, 2011, s.9.

Snyder, L. L. (1990). “*French Nationalism*”, Louis L. Snyder (ed.), Encyclopedia of Nationalism. New York: Paragon House.

TDK (2023). *Güncel Türkçe Sözlük*. <https://sozluk.gov.tr/>

Toprak Z (1977). *Halkçılık İdeolojisinin Oluşumu*. İçinde: A Aksay ve M Pirili (Der.), Atatürk Döneminin Ekonomik ve Toplumsal Tarihiyle İlgili Sorunlar Sempozyumu - Tebliğler Tartışmalar, İstanbul: İstanbul Yüksek İktisat ve Ticaret Mektebi Mezunları Derneği Yayını, 13–31.

Wang, S. (2021/2022). *Mustafa Kemal Atatürk'ün halkçılık ve devletçilik ilkesi: Sun Yatsen'in siyasi düşüncesiyle karşılaştırma*. Kuşak ve Yol Girişimi Dergisi, 3, 1: 40-49.

Türkiyedeki Siyasi Partilerin Programlarının “Milli”, “Millet”, “Milliyetçilik”, “Ulus”, “Ulusal”, “Ulusalıcı”, “Halk”, “Halkçılık” Kavramları Açısından İncelenmesi

Yanık, C. (2013). *Etnisite, Kimlik ve Milliyetçilik Kavramlarının Sosyolojik Analizi. Kaygı*. Bursa Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Felsefe Dergisi, 20: 225-237.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2021). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yıldız, R. ve Demir, S. (2015). *Milli Kimliğin Oluşumunda Zihniyet*. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 8.

Expanded Abstract

The concepts of “Nation,” “Nationalism,” “National,” “People,” and “Populism,” which are fundamental concepts in sociology, are directly related to the principles of “Nationalism” and “Populism” among the principles of Atatürk.

Political parties are indispensable for democracy in every society. Political parties structure their activities as party programs based on the expectations of individuals and society. They make efforts to propagate their programs and come to power. The Republic of Türkiye, as a democratic state, is based on a multi-party system. In this framework, political parties are established, and they express their ideas and thoughts by presenting their programs, reflecting the activities they will undertake in line with the expectations of individuals and society.

As of 2019, there are nine parties represented in the Grand National Assembly of Türkiye. The programs of these parties cover various social issues related to the needs and expectations of individuals and society. Among these social issues, expressions related to “Nationalism” and “Populism,” which constitute the founding philosophy of the Republic of Türkiye, and are among the principles of Atatürk, are crucial.

The purpose of the research is to examine the programs of political parties in Türkiye in terms of the concepts of nation, nationalism, national, people, and populism and to make necessary evaluations. In this context, the following questions were addressed within the framework of this basic purpose:

- 1.What is the situation of the concepts of Nation, Nationalism, National, People, and Populism in the Justice and Development Party program?
- 2.What is the situation of the concepts of Nation and Populism in the Republican People’s Party program?
- 3.What is the situation of the concept of National in the Peoples’ Democratic Party program?
- 4.What is the situation of the concepts of Nation and Populism in the Nationalist Movement Party program?
- 5.What is the situation of the concepts of National, Nation, Nationalism, People, Populism in the Good Party program?
- 6.What are the differences between party programs in terms of the concepts of National, Nation, Nationalism, People, Populism?

In this research, which adopts the qualitative research method, document analysis was used to obtain data. Document analysis involves the analysis of written materials containing information about the situations targeted for investigation. In this context, the programs of political parties were examined as documents. Document analysis can be conducted in five stages: (1) accessing documents, (2) checking for originality, (3) understanding documents, (4) analyzing data, and (5) using data.

Accordingly, the original versions of party programs were accessed on the official websites of political parties. Within the scope of the subject and purpose of the research, the programs of political parties represented in the Grand National Assembly of Türkiye were examined. After conducting analyses related to the concepts of “National,” “Nation,” “Nationalism,” “People,” “Populism,” expressions concerning each concept were analyzed and attempted to be used. The obtained information was expressed with tables, and necessary evaluations were made.

The universe of the research consists of all political parties in the Grand National Assembly of Türkiye. The sample of the research is determined by using criterion sampling, consisting of five political parties. The logic of criterion sampling is to review and examine all situations that meet some pre-determined important criteria. Accordingly, the basic criteria for selecting the political parties that constitute the sample of the research are as follows: 1. Ranking in the top five in terms of the number of members in the Grand National Assembly of Türkiye.

2. Having a group in the Grand National Assembly of Türkiye in the year 2023. These political parties can be ranked according to the number of members as follows:

Justice and Development Party (AKP)

Republican People’s Party (CHP)

Peoples’ Democratic Party (HDP)

Nationalist Movement Party (MHP)

Good Party (İP)

Thus, the original versions of party programs were accessed on the official websites of political parties. After necessary examinations within the scope of the subject and purpose of the research, the programs of political parties represented in the Grand National Assembly of Türkiye were examined. After conducting analyses related to the concepts of “National,” “Nation,” “Nationalism,” “People,” “Populism,” expressions concerning each concept were analyzed and attempted to be used. The obtained information was expressed with tables, and necessary evaluations were made.

In all party programs, the concepts of “National” and “People” are included, while in the AK Party program, the concepts of “Nationalism,” “Nation,” “Populism,” and “Populism” are included. In the CHP program, the concepts of “Nation” and “Populism” are included, in the HDP program, the concept of “National” is included, in the Good Party program, the concepts of “Nationalism,” “Populism,” and “Populism” are included, and in the MHP program, the concepts of “Nation” and “Populism” are not included.

In the programs of political parties represented in the Grand National Assembly of Türkiye, the concepts of “National,” “Nation,” “Nationalism,” “People,” “Populism” are more or less included. However, it is not possible to say that these concepts are adequately included in all parties. The absence of any party program that includes all of these concepts can be considered as concrete evidence.

While the concept of “National” is predominantly included in the MHP and Good Party programs, and the concept of “Populism” is not included in the programs of İYİ Party and AK Party, it is noteworthy that the concept of “National” is not included in the HDP party program, and the concept of “Populism” is included only in the HDP party program.

The results mentioned above indicate that the ideologies that parties rely on are effective in including concepts in their programs rather than updating their party programs. It is important for political parties to show sensitivity to the values of the society they aim to gain votes from and the founding philosophy of the state they aim to govern, rather than the ideologies they base their party programs on when updating their party programs.

Political parties should prioritize expressions in their party programs that strengthen the unity of society and the integrity of the state, rather than expressions that lead to divisive meanings for society and the state. This is of great value first for society and the state and then for their sustainable policies.

Etik Kurul İzni

Bu alışma için etik kurul izni gerekmemektedir. Yaşayan hiçbir canlı (insan ve hayvan) zerinde araştırma yapılmamıştır. Makale edebiyat sahasına aittir.

Çatışma Beyanı

Makalenin yazarı, bu çalışma ile ilgili herhangi bir kurum, kuruluş, kişi ile arasında mali çıkar atışması bulunmadığını beyan eder.

Destek ve Teřekkür

Çalışmada herhangi bir kurum ya da kuruluştan destek alınmamıştır.

Ethics Committee Permission

Ethics committee permission is not required for this study. No research has been conducted on any living creature (human and animal). The article belongs to the field of literature.

Deconfliction Statement

The author of the article declares that there is no conflict of financial interest between him and any institution, organization, person related to this study.

Support and Thanks

Support was not received from any institution or organization in the study.